

1. Üks neist, kes on Petrone Print "Minu..." sarjas avaldanud enam kui ühe raamatu, on siinse kooli 1996. aastal lõpetanud kommunikatsiooniekspert, ning Eesti esimese kommunikatsiooniajakirja Kaja peatoimetaja, kes on avaldanud teosed "Minu Tai saared: rööprähkleja rahunemiskatse" ning "Minu Setomaa: külatüdrukust kuningriigi peaks". Toomas Volkmann valis küsitava esindama ka 1978. aastat oma teoses "Eesti läbi 100 silmapaari", kus kirjeldas teda kui "Lektor, ettevõtja, ajalehe Setomaa toimetuskolleegiumi liige, Seto lastekooli asutajaliige ja Setomaa endine ülemsootska. Aga ka kolme lapse ema. Sündinud Mikitamäel, Setomaal, jagab ta nüüd oma elu Tallinna ja Setomaa vahel." **Kes?**

2. Teatavasti kandis New York kuni 1664 nime Nieuw Amsterdam. **Millises riigis (peale Hollandi) on seniajani linn nimega Nieuw Amsterdam?** See ca 6000 elanikuga linnake asub riigiga sama nime kandva jõe suudmes, asutati rannakaitsefordina 1734 ja 1747 a vahel.

3. Neil maalidel on kujutat Baieri väikelinna Murnaud. Laiema (kunsti)avalikkuse teadvusse jõudis see linnake 1908. a, mil seal elasid mitmed tuntud kunstnikud, nähtavate maalide autor on neist ilmselt kuulsaim. **Kes?** P.S. temast oleks võinud saada ka tartlane.

4. See on Saksamaalt pärit ikooniline jalatsibränd, mis on tuntud oma mugavate ja ergonomiliste sandaalide poolest. Ettevõtte asutati 1774. aastal, tehes sellest ühe maailma vanima jalatsitootja. Oma asutaja järgi nime saanud ettevõtte saavutas rahvusvahelise populaarsuse 20. sajandi teisel poolel, selle aluseks kandja jalaga kohanduvad korgist ja lateksist sisetallaga jalanõud. Kui USA turule sisenedes müüdi neid suurepäraselt tuge ja mugavust pakkuvaid jalatseid esmalt tervisepoodides, said nad tuntuks kui koledad hipide jalatsid, siis 1980-ndatel jõudsid need aga juba ka moelavadele. **Milline bränd?**

5. Küsitav diplomaat asus välisteenistusse tööle 1991. aastal, töötades esmalt välisministeeriumi poliitikaosakonnas. 1995. aastal siirdus välislähetusse New Yorki ÜRO Eesti esindusse, 1999–2002 oli Eesti suursaadik OSCE-s. Aastatel 2002-2005 töötas välisministeeriumis asekanclerina, 2005-2011 oli Eesti Vabariigi suursaadik näiteks New Yorgis või Iisraelis. 2011. aastal valiti ta Rahvusvahelise Kriminaalkohtu assamblee presidendiks. Alates 2014. aastast on töötanud taas saadikuna, esindades näiteks Eesti Vabariiki Suurbritannis või Euroopa Liitu Somaalias. **Kes?**

6. **Kes on see teadlane, kelle tööd rajasid tee kaasaegse meditsiini arengule?** Oma murranguliste avastuste eest immuunsüsteemi valdkonnas pälvis ta 1908. aastal koos Ilja Metšnikoviga Nobeli preemia, 1910. aastal töötas ta välja arsfenamiini (Salvarsan), esimese tõhusa ravimi süüfilise vastu, mis tähistas kemoteraapia algust. Kui juurde lisada veel panus patoloogiasse, kus ta töötas välja värvimismeetodeid, mis võimaldasid paremini tuvastada erinevaid rakutüüpe ja mikroorganisme, saamegi temast ühe 20. sajandi meditsiini võtmefiguuri.

7. **Kes on noorimana Eesti kirjanike liitu (täpsemalt Eesti Nõukogude kirjanike liitu) vastu võetud kirjanik?** See luuletaja sai liidu liikmeks 1958. a 19-aastasena. Tema esikluulekogu *Sõnajala õis* oli ilmunud juba aasta varem. Peale luule on ta kirjutanud ka proosat, sh romaane, ta on Tartu linna aukodanik (2012), Vanemuise seltsi auliige (2015), pälvis 2021 Kulka kirjanduse sihtkapitali elutööpreemia, kirjutas alla 40 kirjale, kuulus Põhisedause assambleesse, ülemnõukogu liikmena toetas Eesti iseseisvuse taastamist. 1976. a pildil koos Ain Kaalepiga.

8. Tõenäolisest on pildil oleva näitleja hääle meile tuttavam kui tema nägu. Animasarjas *The Simpsons* on ta andnud oma hääle paljudele ikoonilistele tegelastele, nagu Moe Szyslak, Apu Nahasapeemapetilon ja Chief Wiggum ning tema tööd on tunnustatud nelja Primetime Emmy auhinnaga. Tema nägu peaks aga tuttav olema näiteks komöödiasarjade "Mad About You" või "Friends" fännidele, sest neist sarjades oli tal korduv roll. Kahtlane, kas kõige paadunumadki romantikud teavad teda filmist "Pretty Woman", kus ta tegi oma debüüdi suurel ekraanil. **Kes on pildil?**

9. See kergejõustikuala on kuulunud OM-kavva esimestest mängudest peale ning kuni 1972. a said kulla ainult USA sportlased, siis katkestas idasakslane selle võiduka jada. Edaspidi pole USAl nii hästi läinud, nad on võitnud ainult 2 kulda, nagu poolakadki (ja veel paari riigi esindajad), prantslastel on kogunisti 3 kulda; eestlased on osalenud OMI päris mitut puhku, kõrgetele kohtadele pole paraku asja olnud. **Mis ala?**

10. Gustavo Leigh, José Toribio Merino, César Mendoza ja veel üks mees, kindlasti kõige tuntum. **Millega see seltskond 1973. a sügisel tuntuks sai või kes oli neljas?**

11. See on valgusele mitte reageeriv laik silma võrkkestal, kus nägemisnärv väljub silmast ja ühineb ajuga. See ala ei sisalda valgustundlikke rakke (kepikesi ega kolvikesi), mistõttu see ei ole võimeline tajuma valgust ega kujutisi. Seetõttu jääb sealt tulev visuaalne info ajule "nähtamatuks." Inimene selle olemasolu aga ei tunneta, sest aju täidab teise silma pilti kasutades puuduvad kohad. See fenomen demonstreerib aju võimet töödelda ja täiendada visuaalset teavet, et luua katkematu pilt. **Milline piirkond?**

12. Mulluse Rapla kirikumuusika festivali ühel oodatuimal kontserdil astusid taas koos publiku ette kas venda, kes on edukalt võistelnud nii rahvusvahelistel kui ka kodumaistel konkurssidel. Vanem vendadest on Eesti publikule ehk veel vähem tuntud, aastaid Saksamaal, Šveitsis ja Hollandis tudeerinud noor dirigent pälvis 2022. aastal oma konkursisaavutuste eest – esikoht Soomes Jorma Panula konkursil ja II koht Svetlanovi konkursil Monacos – Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapremia. Alates käesolevast hooajast on ta aga Pärnu Linnaorkestri peadirigent. Kultuurkapitali helikunsti aastapremiaga on tunnustatud ka nooremat venda, tunnustuse aluseks oli võidukas osalemine mainekal Carl Nielsen nimelisel konkursil. **Kuidas on vendade ühine perekonnanimi?**

13. Evald J. Woitk oli 1907. a Valgjärve vallas sündinud ja 1976. a Torontos surnud kunstnik, kirjanik ja ajakirjanik. Onupoja Konrad Mäe mõjutusel õppis ta 1930 – 1932 *Pallases*, ent pidi õpingud meditsiinilistel põhjustel katkestama. **Mis oli see paradoksaalne puue, mistõttu tal kunstiõpingud pooleli jäid?**

14. **Kes on see kaunitar pildil?** Sündinud 1946. a, hakkas ta näitlema alles 1970-te keskel, TV-debüüdi tegi 1980. a, suurel ekraanile jõudis 1990 a. Pälvinud mitmeid auhindu, sh Kuldgloobuse ja BAFTA rolli eest Mike Leigh` filmis *Saladused ja valed* (*Secrets and Lies*), selle rolli eest pälvis ka Cannes`is parima naisnäitleja auhinna, Oscaritelt kõigest 2 nominatsiooni. Meile vahest tuntuim osatäitmisega alates 2011. a toodetavas sarjas, mille kaks viimast osa valmisid mullu. NB! 1 punkt selle sarja või tema tegelaskuju eest.

15. See tänapäeval võõrvõimu vägivaldset valitsejat tähendav tiitel oli kasutusel antiikajal Pärsia suurriikides ning tähistas provintsi valitsejat, eriti tuntud oli see Ahhemeniidide impeeriumi ajal. Ta oli administratiivne juht, kes vastutas maksude kogumise ja piirkonna sõjalise kontrolli eest ning suhtles keskvõimuga. Hiljem kasutati tiitlit ka Seleukiidide ja Sassaniidide impeeriumides. **Milline tiitel?**

16. Pariisi olümpiamängudest võttis neutraalsete individuaalsportlastena osa 32 Venemaalt ning Valgevenest pärit sportlast. Nad võitsid viis medalilt, neli neist võitsid Valgevenest pärit sportlased. **Millisel distsipliinil võitsid oma ainsa medali Venemaalt pärit sportlased?** Kuldmedali heitluses tuli neil alla jääda itaallas(t)ele. Õige spordiala 1p.

17. See elukutse tubakavabrikus sai Kuubal alguse 1865. a, praegu on selle elukutse pidajaid ca 200 ning teadaolevalt peale Kuuba seda ametit kuskil mujal ei tunta, vähemalt tubakavabrikuis mitte. **Milline omapärane elukutse see on?** Vihjeks – sigarimargid *Montecristo* ja *Romeo y Julieta* said suure tõenaosusega oma nime just tänu nende ametimeeste tegevusele.

18. **Mis nime kannab Eesti ainuke katusega sild ning mis jõel see asub?** Silla kavandas Illimar Kalk, selle arhitektuur meenutab vadja päritolu poluvernikutete aita. Sild valmis 2013. a, selle püstitamisel osale 20 vabatahtlikku neljast riigist. 54.5 km pikkune jõgi suubub Peipsi, keskjooksul kannab nime Roostoja

19. Naiste järgi nime saanud lennujaamu on maailmas üpris vähe, kuid nende seas on huvitaval moel kaks lennujaama, mis nimetet ema ja tütre järgi. **Kelle?** Mõlemad asuvad Kariibi mere saartel.

20. **Kelle Kuuvalgust mängib Pascal Rogé?** Seda 1862-1918 aastal elanud heliloojat peetakse üheks esimeseks modernistlikuks heliloojaks ning impressionismile aluse panijaks muusikas. Tema loomingu põhiosa moodustavad lühiteosed, suurteoseid lõi ta aga harva, tuntuim neist on ooper “Pelléas ja Mélisande”.

21. Gustav Naan oli ENE peatoimetaja 12. veebruarini 1989, siis (alates 5. köitest) sai ENEst EE. **Kes oli Naani järglane EE peatoimetajana 1989 – 1992?** Hiljem (1992 – 1995) oli ta ühes olulises riiklikus ametis ning 1995 – 2000 Eesti entsüklopeediakirjastuse peatoimetaja, seejärel kuni surmani 2015. a TTÜ õppejõud ja emeriitprofessor.

22. Selle relva tootmist alustati juba XIX sajandil ning toodeti kuni 1936. aastani. Ta oli üks esimestest laiatarbe poolautomaatpüstolitest. Tema peamisteks omadusteks on sisemine magasin päästiku ees, pikk toru ning puidust õlatugi, mida sai kasutada ka kandekastina. Relv leidis kasutamist nii I kui ka II Maailmasõjas. **Mis relv?**

23. See 1981. aasta Nintendo videomäng oli esimene, kus esines torumees Mario. Mängus peab Mario päästama oma tüdruku Pauline'i ühe põgenenud ahvi küüsisst, kes loobib teda tulepallidega. Pärast esialgset edu sai mäng küll mitmeid järgesid, kuid põhifookusesse tõsteti Mario frantsiis. Uueks kulminatsiooniks sai 1994. aastal ilmunud täiustatud graafikaga versioon. Peale mängu tootja Rare'i omandamist Microsofti poolt 2002. aastal arvasid nad, et ostuga said endale õigused sellele mängule, kuid kuna nende omanikuks oli Nintendo, on see siiani üks Nintendo kestvamaid frantsiise. **Milline mäng?**

24. Peale Abraham Lincolni on teatris korraldatud edukaid atentaate teistelegi poliitikutele, nii suri kuningas Gustav III tema asutatud Kuninglikus ooperis toimunud atentaadi tagajärjel. **Milline Venemaa tipp-poliitik (TV-kanali *Rossija* küsitluse järgi tähtsuselt teine venelane Aleksandr Nevski järel) tapeti 1911. a Kiievi ooperiteatris?**

25. Üks viimase aja trende on nn disainerkoerad - kahte erinevat tõugu koeri paaritades loodetakse saada isendid, kel on mõlemast tõust just soovitud omadused. Üks ristatud tõugudest, mida tuntakse oma siidise, pika karva ja õrna loomuse poolest, on üks vanimaid koeratõuge, kelle ajalugu ulatub tagasi antiikaega. Esimesed ametlikud viited temast pärinevad juba 9. sajandist eKr. Teine aga on XVIII sajandil prantsuse veekoerast aretatud tõug, mis on tuntud oma hüpoallergilise karvkatte ning intelligentse ja energilise iseloomu poolest. **Milline hübriid tõug on pildil või kes on tema eellased?**

26. See termin (ladina keeles "pisiastjadega") on autoriõigustest põhimõte, mille kohaselt on kunstiteose kujutise kasutamine vaba (ei eelda autori luba ja tasu maksmist), kui see ei moodusta pildil põhimotiivi, näiteks pole autoriõigustega kaitsud tänavafoto tagaplaanil olev filmiposter, mille õigused on küll kaitsud. Konkurentsioiguses tähendab see erandit, mis tehakse väikestele ettevõtetevahelistele kokkulepetele, millel puudub märgatav mõju konkurentsile turul. Termin on kasutusel ka maksuõigusel, nii tähistatakse näiteks piirmäära, millest madalama väärtusega imporditud kaubad on vabastatud tollimaksudest ja/või maksudest. **Milline termin?**

27. **Kes on kunstnik, kes modell?** Modell on kindlasti tuntum, ta kuulub Eesti kultuuri „suurimatest suurimate” sekka. Kunstnik (1899 - 1983) oli lahutamatu seotud Viljandiga, muuhulgas elas ta seal aastast 1939 kuni elu lõpuni. 1925. a valminud maalil on nõ oma lugu. Nimelt olla kunstnik, kuni elas, käinud iga paari aasta tagant hõõguvat sigareriotsa värskendamas.

28. Neli õde aastal 1990, mil neil õnnestus kaitsta üht võistkondlikku tiitlit. **Mis on/oli nende ühine perenimi ja mis alal nad omal ajal maailma valitsesid?**

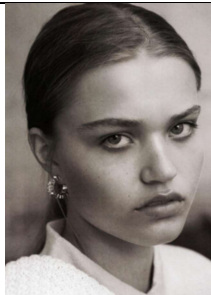
29. Küsitav vürtsikas tšillipasta on pärit Põhja-Aafrikast ning on levinud kogu Lähis-Idas ning Vahemere köögis. Pasta leiab kasutamist kastmete, marinaadide ja suppide valmistamisel, samuti lisatakse seda otse roogadele, et anda neile sügavust ja aromaatsust vürtsikust. Kindel retsept puudub, iga pere teeb seda omamoodi, kuid üks asi on kindel - selle põhikoostisosaks on tšilli. Lisaks tšillile sisaldab see küüslauku, oliiviõli ning erinevaid vürtse (ntx vürtsköömen, koriander, münt jne). Kastme nimi tuleneb araabiakeelsest sõnast, mis otsetõlkes tähendab "purustama", viidates tšillide purustamisele kastme valmistamisel. **Milline kaste?**

30. **Milline mineraal on Mohsi kõvadusskaalal teemandi järel teisel kohal?** Alumiiniumoksiidi (Al_2O_3) kristalliline vorm on vastupidav kõrgetele temperatuuridele ja keemilistele reaktsioonidele, mistõttu leiab see rakendust ka tööstuslikel eesmärkidel. Looduslikult leidub seda näiteks Birmas, Sri Lankal ja Indias, kuid tänapäeval toodetakse laialdaselt ka sünteetilisi versioone. Looduslikult esineb mineraali mitmetes värvitoonides, erimitest on vääriskividena enim hinnatud hinnatuimad rubiin ning safiir.

31. See on looduslikult esinev toksiline glükoalkaloid, mida leidub maavitsaliste perekonna taimedes, nagu kartul, tomat ja baklažaan. Oma fungitsiidsete ning pestitsiidsete omaduste tõttu toimib see taime loodusliku kaitsemehhanismina kahjurite ning haiguste vastu. Suur ja keeruka struktuuriga molekul keemilise valemiga $C_{45}H_{73}NO_{15}$ võib olla ka inimesele ohtlik, kui seda tarbitakse suurtes kogustes. Mürgistusnähud hõlmavad iiveldust, oksendamist, kõhuvalu, peavalu ja rasketel juhtudel isegi närvisüsteemi kahjustusi, seetõttu tuleks vältida rohelisteks muutunud või idanenud kartulite söömist, kuna need sisaldavad mürki kõrgemates kontsentratsioonides. Milline aine?

32. Hüüdlause *Rahu hurtsikuile! Sõda lossidele! (Friede den Hütten! Krieg den Palästen!)* pärineb 1834 kirjutet lendlehest *Hesseni Sõnumitooja (Der Hessische Landbote)*. **Kes selle välja mõtles ja kirja pani?** Ta elas 1813- 1837, oli üks saksa realistliku (aga ka ekspressionistliku) kirjanduse teerajajaid, tema teostes leiab absurditeatri ja sürrealismi sugemeid. Tuntumad on draamad *Dantoni surm* ja *Woyzeck*, mis mõlemad avaldet ka eesti keeles ja lavastatud Eesti teatrites (*Woyzeck* koguni 3 korda, esmalt juba 1922.). Tema nime kannab ka üks saksa keeleruumi olulisemaid kirjandusauhindu.

33. Pildil on rahvusvahelises modellimaailmas esimesi samme astuv Valgamaa tüdruk Sonja Nämi, kes ühel 2011. aastal toimunud konkursil valiti asendama ühte tundmatut isikut, kes oli sel kohal olnud juba alates 1956. aastast. Milline konkurs?

34. **Mis on Argentina rahvusport?** Juba aastast 1610 on teated gautšodest, kes seda (sellelaadset?) mängu mängisid. Mäng kätkeb endas polo ja korvpalli elemente – ratsanikud peavad mänguvahendi (varasemalt elus part, nüüd kuue sangaga pall) toimetama püstise suuga korvi. Ametlikult tunnistati see rahvusspordiks (*el deporte nacional*) 1953 a.

35. Kui see populaarne suhtlusplatvorm 2015. aastal loodi, oli esialgu eesmärgiks pakkuda mänguritele lihtsat ja tõhusat viisi meeskonnatöök ja suhtlemiseks. Uue tõuke sellele platvormile andis COVID-pandeemia, selle jututoad said mugavaks suhtlusvahendiks erinevatges kollektiivides. Suhtlusplatvorm põhineb serverite süsteemil, kus iga server on nagu virtuaalne kogukond, mida saab kohandada kanalitega erinevateks teemadeks, kasutajad saavad liituda avalike serveritega või luua privaatseid ruume oma sõprade ja kolleegide jaoks. **Milline platvorm?**

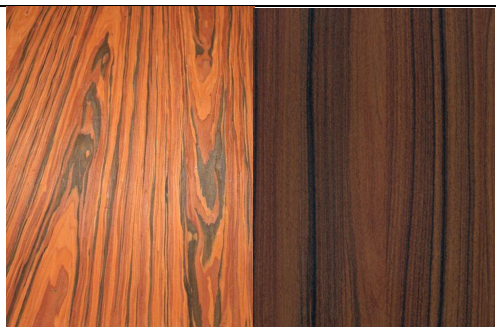

36. Kaks kleiti 1965. a valminud moekollektsioonist *L'hommage à ...*. Kes oli selle ikoonilise kollektsioon autor, tollal veel noor moekunstnik, ja kellele ta sellega austust avaldas?

37. Küsitav kahekohaline arv XY on Sheldon Cooperi lemmik, sest algarvud on nii küsitav arv ise kui ka arv YX, mille saame, kui vahetame ära selle arvu kümneliste ja üheliste numbrid. Vähe sellest, vahetades need numbrid ära arvu XY järjekorranumbris algarvude jadas (mis on pealegi $X*Y$), saame arvu YX järjenumbril selles jadas. Ja see pole veel kõik - küsitav arv kahendsüsteemis kirja panduna on palindroom. Millist arvu kandvat T-särki kannab Sheldon tihti?

38. Dalbergia on puittaimede perekond liblikõieliste sugukonnast. Perekonda kuulub mitusada puu-, põõsa- ja ronitaimeliiki Lõuna- ja Kesk-Ameerikas, Aafrikas ning Lõuna-Aasias. Dalbergia puidu lõhn meenutab roosi lõhna, seetõttu on teda kutsutud ka roosipuuks. Kuidas kutsutakse dalbergia väärispuitu, mis on hinnatud materjal mööbli, muusikariistade, parketi jms valmistamisel (mööbli puhul kasutatakse viimasel ajal küll enamasti spooni)?

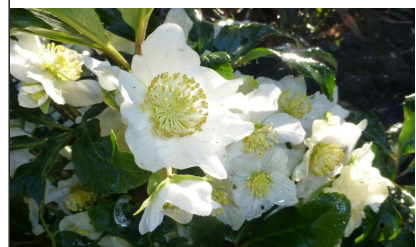
39. Kuidas kutsutakse üksteise kõrvale tihedalt maasse rammitud ja ülaotstest teravdatud palkidest tõket? Omal ajal leidis seel laialdast kasutust linnuste kaitseehitisena või eelkindlustusena. Aianduses kasutatakse seda peenarde ja muru ääristamiseks. Nõnda (mitmuses) kutsutakse ka Los Angelese naabruskonda, mis hiljutistes tulekahjudes rängalt kannatada sai.

40. Kuuldavat briti laululoojat peetakse üheks 20. sajandi mõjukaimaks, kuid ka alahinnatuimaks artistiks. Tema intiimne ja luuleline muusika on segu folgist, jazzist, bluesist ja klassikalisest muusikast, tema laule iseloomustavad sageli poetilised ja introspektiivsed tekstid, mis räägivad armastusest, loodusest, elu ebakindlusest ja igatsusest. Oma lühikese eluea (1948-1974) jooksul jõudis ta välja anda vaid kolm albumit. Kes?

41. Eesti Rahvusringhäälingul on hetkel ametis 11 korrespondenti, neist kolme puhul jääb tööpiirkond (valdavalt) välismaale. Üks neist on Moskva korrespondent Anton Aleksejev, kes seoses poliitilise olukorraga hetkel küll Eestis, **aga kes on ülejäänud kaks?** Üks neist on 2023. aastal tegevust alustanud Washingtoni korrespondent, kes oma karjääri alustas Anu Säärtsa juhendamisel spordiajakirjanikuna ning on töötanud ka Defi Meedias videoreporterina, teine aga mullu augustis tööd alustanud Euroopa korrespondent, kes on ERR-is töötanud nii praktikandina, Tartu korrespondendina kui ka välisuudiste toimetajana.

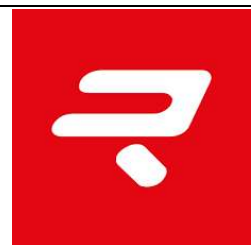
42. Taevaekvaatoril asuv tähtkuju, mille heledaimad tähed on Riigel, Betelgeuse ning Bellatrix on oma nime saanud oma erakordse ilu ja väe poolest tuntud jahimehelt Kreeka mütoloogias. Segase päritoluga kangelane on tuntud ka oma suhtedraamade poolest. Ta olevat vägistanud Oinopioni tütre Merope, kes talle korvi andis, kaitsmaks plejaade tema eest tõstis Zeus nad taevasse. Suhted naistega said talle ka saatuslikuks - tema armusuhted koidujumalanna Eosega tegid armukadedaks Artemise, kes laskis Skorpionil teda hammustada. **Kes?**

43. See lill (Helleborus) õigustab igati oma talvist nime – ta hakkab õitsema kohe pärast lume sulamist (või ei jõua seda ära oodatagi), varajane teisend puhkeb juba sügisel ja õitseb kevadeni välja. Kui ta talvel-varakevadel ei õitsegi, siis tema igihaljas tumeroheline lehestik on ka iseenesest väga kena. Tema nimi on eksitav – kutsutakse teda ühe teise „õilsa” lille nimega kuigi tegelikult on hoopis tulikaline ja mürgine. **Mis lill see on, ka seatubakaks kutsutud?**

44. See 1979. aastal valminud Robert Bentoni mängufilm lõi laineid toona, aga mõjub väga tänapäevaselt praegugi. Filmi keskmes on karjäärile pühendunud Ted, kelle elu pöördub pea peale, kui tema naine Joanna ootamatult lahkub, jättes ta üksi hoolitsema nende noore poja Billy eest. Tedi ja Billy vahel areneb sügav side, kuid konflikt süveneb, kui Joanna naaseb ja nõuab poja hooldusõigust. Aus ja valus vaade ühe perekonna lõhenemisse tõi filmile viis Oscarit, sh viisid kuldmehikese koju nii Dustin Hoffman kui Meryl Streep, nende poega kehastanud Justin Henry on tänaseni noorim Oscarile nomineeritud näitleja. **Milline film?**

45. **Millise Belgia juhtiva jalgrattatootja logo?** Sama nime kannab ka 2022. a tootma hakatud briti (ITV) krimiseriaal, mille nimiosalist mängib Adrien Dunbar, ja mille kahte hooaega näitas ka ETV.

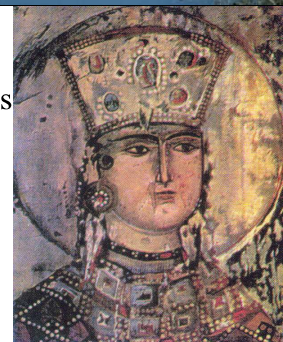

46. See tuletisinstrument on kahe osapoole vaheline leping vara ostmiseks või müümiseks kindlaksmääratud hinnaga tulevikus, mis ei ole standardiseeritud ega kaubeldav börsidel. Küsitava terminiga kattub ka Barack Obama 2012. aasta presidendikampaania slogan. **Milline termin?**

47. Selle 657 km pikkuse ja 58,000 km² valgala jõe nimi tuleneb araabia keelest, kus tähendab *suurt jõge*. Saab see alguse Cazorla mägedest, voolab läbi Andaluusia (muuhulgas läbi Córdoba ja Sevilla) ning suubub Cádiz lahte. **Mis jõgi?** Pildil Santiago Calatrava kavandatud sild üle küsitava jõe Seville, üks kaunemaid Euroopas.

48. Kes oli see Bagrationi soost „Gruusia kuldajastu” valitsejanna, kes teenis lisanime „Suur”? Ta elas 1160 – 1213, valitses 1184 – 1213. Ta jätkas Gruusia ühendamist, sõdis edukalt seldžukkidega, tema ajal ehitati rohkesti, ta oli ka kunsti ja kirjanduse soosija.

49. Nähtav 1509/1510 valminud maal *Kontsert vabas looduses (Concerto campestre)* oli inspiratsiooniks Édouard Manet'le tema kuulsal Eine murul loomisel. Sedapuhku ei saa lihtsalt küsida, kes on autor, sest selle autorsus pole kindlalt teada. Algselt peeti seda nõ „Õpilase” loominguks, seejärel aga „Õpetaja” omaks. Praegu ollakse arvamusel, et „Õpetaja” küll alustas, kuid tema varase surma tõttu lõpetas „Õpilane”. **Kes olid need „Õpetaja” (u 1478 – 1510) ja „Õpilane” (1488/1490 – 1576), renessansiaegse Veneetsia kuulsad maalikunstnikud?**

50. Hooaja hakul Käärikul meeskonnavaimu tugevdanud Paris Basketi edu üheks aluseks on kindlasti olnud ka meeskonna kõigest 1.75 m pikk mängujuht, kes kuulub Euroliiga edetabeli esiviisikusse nii punktide (keskmiselt 18.9) kui ka resultatiivsete söötude (7,2) arvestuses. Eesti korvpallisõbra esmatutvus välkkiire tagamängijaga toimus 2019. aastal, kui NBA draftis valimata jäänud mängija esimeseks klubiks Euroopas sai BC Ventspils. 2020-2021 oli ta Maik-Kalev Kotsar meeskonnakaaslaseks Hamburg Towersi meeskonnas. Järgmine kohtumine seisab ilmselt aga ees 21.02.2025, kui ta suure tõenäosusega astub Põhja-Makedoonia koosseisus väljakule EM-valikmängus Eesti koondise vastu. **Kes?**

51. Pildil on Petri tassid, standardselt 15 mm kõrged ja 80 (60-100) mm läbimõõduga klaasist või läbipaistvast plastist anum, mille Julius Richard Petri leiutas 1887. a, töötades märksa kuulsama mehe assistendina. **Mis valdkonnas ja mis otstarbel neid kasutatakse?**

52. Pildil nähtav Berdjanski linna püstitatud mälestusmärk on pühendatud küll kolmele tegelasele, kuid mälestusmärgile jõudis nist vaid kaks. Oma ühise nimetajaga on seotud teisel pildil nähtav Vene Keisririigi mereväeohvitser, kes sai tuntuks 1905. aasta revolutsiooni ajal Sevastopoli ülestõusu ühe juhina. Ta juhtis Musta mere laevastiku mässu, mis nõudis sotsiaalseid ja poliitilisi reforme. See revolutsiooniline tegevus viis tema arreteerimise ja hilisema hukkamiseni. See ühine nimetaja oli ka ühe 1991. aastal ilmunud Eesti rocki klassikasse kuuluva albumi nimeks. **Kes on see ohvitser?**

53. **Mis nime kannab see Austraaliast pärit tsitruseline?** Need on 4-8 cm pikkused, kujult kurki meenutavad tumerohelised või punased /.../pisi/.../puu (*Citrus australasica*) viljad. Nende sisu meenutab kalamarja. Meilgi on neid viimasel ajal aegajalt siinseal saada (e-poodides kindlasti). Meil käibesse tulnud nimi on otsetõlge inglise keelest, nime saate ka kui puunime tühikud õigete sõnadega täidate.

54. Hetkel, kui aastatel 1999-2005 toimunud Tour de France'i võitjate nimekirjas on tühi, on selles nimekirjas vaid kolm sportlast, kes ei esindanud mõnda Euroopa riiki, kõik nad on pärit erinevatelt mandritelt. **Kes?**

55. 1987. a ilmunud näidendi *Põud ja vihm Põlva kihelkonnas nelätõistkümnendama aasta suvõl* lavastas esmalt Ingo Normet 1993. a lavaka XVI lennu diplomilavastusena (sellest ka TV-lavastus). 2019. a tõi selle Draamateatri lavale Priit Pedajas ning pälvis sellega Eesti teatri lavastajaauhinna. Draamateatris mängiti seda võru keeles eestikeelsete subtiitritega. **Kelle perekonnalool see näidend põhineb ning kes oli tema kaasautor?** Kaasautoriga seovad teda ühised Võrumaa lapsepõlvemaastikud.

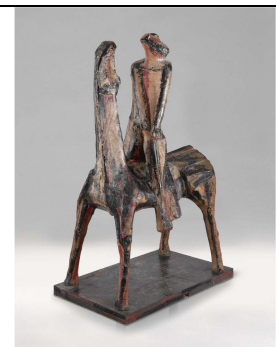
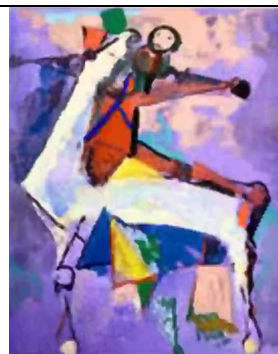
56. Jättes kõrvale San Marino kaptenregendid, **kes oli esimene avalikult oma homoseksuaalsust tunnistanud riigipea Euroopas?** Ametisse astus ta 8. juulil 2023. NB! Õige riigi eest 1 punkt.

57. Jättes kõrvale mütoloogilised naistegelased ning kuuriumi, mis on oma nime saanud nii Marie kui ka Pierre Curie järgi, on vaid üks keemiline element, mis on oma nimetuse saanud naisteadlaselt. 1962. aastal Darmstadtis avastatud 109. element on oma nimetuse saanud tuumafüüsika arengus olulist rolli mänginud Austria-Rootsi füüsiku järgi. Tema viljakas koostöö Otto Hahniga Berliini ülikoolis kestis 30 aastat, kuid Nobeli auhind tuumalõhustumise avastamise eest anti Hahnile. Peale natisde võimuletulekut põgenes Rootsi, kus jätkas oma teadustööd. **Milline keemiline element või kes on see naine?**

58. Enamasti peetakse selle nimekirja avajaks ühte poolakat, kes sai sellega hakkama 1983. aastal. Tegelikult sai selle saavutusega esimesena hakkama 1976. aastal Malmös Venjamin Soldatenko, neli aastat hiljem Sittardis jõudsid selleni Birgit Friedmann ning Bärbel Broschat. Nimekirja kuulub ka kaks eestlast ning pole sugugi võimatu, et neid sel aastal sinna lisandub. **Milline nimekiri?**

59. See aastatel 2019-2021 kirjanikupalka teeninud tõlkija sattus esmakordselt Eestisse 2006. aastal, mil ta õppis Peterburis vene keelt ja kultuuri ning juba järgmisel aastal asus ta alaliselt Eestisse elama. Alates 2012. aastast on ta tõlkinud eesti kirjandust inglise keelde, ta on tõlkinud Indrek Hargla, Mihkel Muti, Rein Raua, Emil Tode, Kai Aareleidi, Doris Kareva, Jan Kausi, Elo Viidingu, Jürgen Rooste, Maarja Kangro jpt teoseid. 2017. aastal ilmus tal eesti- ja ingliskeelne luulekogu "Lichen/Samblik", järgmisel aastal aga juba läbinisti eestikeelne "Väikses linnas". Vasakpoolseimal pildil nähtava töö autor on aga tema nimekaim, 1965-2012 elanud Austraalia kunstnik. **Kes?**

60. Pildidel näete 1901 – 1980 elanud, ennekõike skulptorina tuntud Itaalia kunstniku taieseid. Eestlastele, ennekõike vanemale rahvale on kindlasti tuntum tema nimekaim nii ees- kui perenime poolest, helilooja, laulja, ansamblijuht (1924 – 1997). Tema kvartett esines Tallinnas 1962. a, olles üks esimesi kohapeal kuulda olnud Lääne artiste. Tema laule ja nende siinseid kavereid oli ohtralt kuulda ka ringhäälingus. **Mis oli nende ühine nimi?** NB! Küsime nii ees- kui perenime, mis erinevad vaid ühe tähe võrra.

61. Seda 218 – 222 valitsenud keisrit on peetud kõige ekstravagantsemaks, julmemaks ja liiderlikumaks Rooma valitsejaks. Pärit oli ta Süüriast, tema nimi oli tuletet sealse päikesejumala nimest, seda jumalat üritas ta teha impeeriumi ühtseks (ainu)jumalaks. **Kes oli see 14-aataselt troonile tõusnud teismeline keiser?**

62. **Milline Eesti rahvuspark on pindalalt suurim ja milline väikseim?**

63. **Milliselt lillelt on pildil nähtav ümmargune ilutulestiku efekt oma nime saanud?** See lill on Jaapanis keiserlik ja päikeselill, mis seostub pikaeealisuse ja rõõmuga. Hiinas on see lill taoistliku täiuslikkuse, sügise rahulikkuse ja külluse tunnus – vahest seetõttu, et ta jätkab õitsemist ka talvel.

64. Marasmius on šampinjonilaadsete seltsi kuuluv satrotroofsete seente perekond. Perekonna seened on väikesed (mõned üksikud keskmise suurusega), õhukeste viljakehadega ning keskse seenejalaga, nende kõige väljapaistvam omadus on see, et nad vananedes ja/või kuivatades näruvad, kuid võivad niisketes oludes uuesti elustuda. Maailmas on teada umbes 500 perekonda kuuluvat liiki, millest Euroopas leidub umbes 50, kuid liikide väiksuse tõttu kõlbavad süüa ainult vähesed. Üks selliseid on pildil nähtav marasmius oreades, Eestis tihti haljasladel ja aedades kasvav seen, mis moodustab ka seeneringe. **Milline perekond?**

65. **Milline Itaalia maakond?** Tegemist ühe pisema ja hõredamalt asustet maakonnaga (ca 532 tuh elanikku, väiksemad on vaid Molise ja Valle d' Aosta), jaguneb Matera ja Potenza provintsiks. Antiikajal kandis see piirkond nime Lucania (Lukaania), mitteametlikuna on see praegugi maakonna rööpnimi, sealseid elanikke kutsutakse lukaanlasteks (lucani). Esmapilgul võib tunduda, et praegune ametlik nimi on pärit arhitektuurivallast, tegelikult on see saanud nime Bütsantsi keisrite kreekakeelse nime järgi, kuivõrd aastatel 536/552 - 571/590 ja 879 – 1059 oli ta nende otsealluvuses.

66. UNESCO kultuuripärandi hulka kuulub ka 14. sajandil alguse saanud Jaapani traditsiooniline lavakunst, mis ühendab draama, tantsu ja muusika elemente. Selles žanris on olulisel kohal minimalistlik esteetika, pigem keskendutakse sisemistele emotsioonidele ja vaimsele sügavusele. Lavakujundus on lihtne ja sümboolne, etendustes kasutatakse stiliseeritud liikumisi, korduvat kõnemaneeeri ning maskide kandmist, maskid väljendavad tegelaskujude emotsioone ja identiteeti, näiteks jumalaid, vaime või inimesi. **Milline žanr?**

67. Jaanuari algul (1.-7.) 1940 saavutas Soome Talvesõjas suurima võidu – Hjalmar Siilasvuo juhtimisel hävitati pea täielikult Punaarmee 44. diviis. **Mis nime all on see lahing tuntud?**

68. Pildil olevat värvulist vintlaste sugukonnast (*Carduelis spinus*) kutsutakse ka Eesti kanaarilinnuks, seda mitte ainult isaslinnu erkkollase värvuse tõttu, vaid oma imeilusa laulu tõttu on ta ka hinnatud puurilind. Eestis on ta üpris tavaline nii rändkui ka paigalind. Talvituma jäänud siisikestele saabub lisa peamiselt aprillis, lahkumine algab septembri keskel, üleaastati on täheldatud juunis-juulis massilist rännet põhja poole. Armastab ennekõike kuusikuid, talvel-kevadepool ka lepikeid. **Kes on see linnuke (tüvepikkus 11-12.5 cm), rahvapäraste nimedega pajulind, kadakalind, pilvelind?**

69. Hiina suurim erakapitalil põhinev autotootja asutati 1984. aastal. Ettevõtte sõidukeid müüakse ametlikult juba enam kui 60 riigis (sh ka Eestis), kent peamiselt ollakse suunatud siiski nn kolmanda maailma riikidele. Portfelli kuuluvad sellised kaubamärgid nagu Haval, Ora, Wey ja Tank, mis on suunatud erinevatele turusegmentidele. Haval keskendub peamiselt linnamaasturitele, Ora elektrisõidukitele ning Wey ja Tank luksus- ja off-road-sõidukitele. **Milline autotootja?**

70. Kes on nende tööde autor (1887–1927), kubismi silmapaistev esindaja?

71. **Milline ca 15 tuh elanikuga Hõberanniku linnake on tuntud sealset randa uhtuvate eriti kõrgete lainete poolest?** Just seal on püstitet viimasel ajal surfatud lainete kõrguse rekordid – Sebastian Steudtner lõi tänavu oma 2020. a püstitet rekordi 26.21 m, surfates 28.57 m kõrgusel lainel. Eriti kõrgete lainete tekkimise põhjus on linnaga sama nime kandev rannalähedane veaalune kanjon. 1 punkti saate kui teate, mis riigis asub see linnake, mille nimi on piiblist tuntud linna kohalik mugandus.

72. **Mis nime kannab see katalaani rahvatants?** Sellele on pühendet mitmeid avalikke skulptuure Barcelonas ja mujal Kataloonias, pildil nähtav asub Andorra ajaloolise parlamendihoone ees, selle tantsu nime kandval väljakul.

73. Kogu teadmine tuleb kogemusest. Iga inimene sünnib puhta lehena (tabula rasa). Need oli ühe 17. sajandi Inglise filosoofi, Briti empirismi isa põhiideed. Tema kõige kuulsam ja tunnustatuim teos oli "Essee inimõistusest", mida ta kirjutas kokku 19 aastat. See oli tema arvamus ja analüüs inimõistusest, selle võimetest, piiridest ja selle sünnitistest. Raamat ilmus aastal 1690. Samal aastal ilmusid ka "Kaks traktaati riigivalitsemise kohta". Tema ideed inspireerisid nii Prantsuse kui Ameerika revolutsiooni, tema doktriine järgis Thomas Jefferson iseseisvusdeklaratsiooni ja põhiseadust kirjutades. **Kes oli see "liberalismi isa" ja oluline "loomuõiguse" uskuja, kes inspireeris Jeffersoni, olles ise küll Inglise alam?**

74. See Brasiilia kirdeosas asuv osariik on tuntud oma rikkaliku kultuuripärandi, kauni looduse ja ajaloolise tähtsuse poolest. Suuruselt neljas osariik hõlmab erinevaid maastikke, sealhulgas troopilisi randu, vihmametsi, mägiseid alasid ja kuivi savanne (sertão). Et see oli üks esimesi piirkondi, kuhu portugallased 1500. aastal saabusid, sai piirkonnast orjakaubanduse ja suhkrurooistanduste keskus. Osariigi pealinnaks on 1549. aastal asutatud Salvadori linn, mis oli ka kuni 1549. aastani Brasiilia pealinnaks. Kuna piirkonda toodi palju Aafrika orje, on sealne kultuur sügavalt mõjutatud Aafrika pärandist, piirkonda peetakse samba ning capoeira sünnikohaks, ka sealne köök on tuigevate Aafrika mõjutustega. **Kuidas on selle osariigi nimi, mis portugali keeles tähendab "lahte"?**

75. **Kes on see 1993. a sündinud näitlejatar, muuseas Vaino Väljase lapselaps?** Osatäitmise eest varemalt küsit Priit Pedajase lavastuses *Põud ja vihm...* (ja veel paaris lavastuses) pälvis ta 2020. a naispeaosatäitja auhinna, lisaks on ta Voldemar Panso Panso nimelise auhinna ning Eesti Draamateatri kollegipreemia laureaat ning mullu osutus Draamateatri hõivatuimaks naisnäitlejaks.

76. Küsitav klubi asutati 1900. aastal ning kuulus 1928. aastal ka koduse liiga asutajate hulka, ent liiga tiitel on jäänud seni võitmata, parimaks tulemuseks koduliigas on jäänud kolmas koht (neli korda). Viimastel aastatel ollakse aga pendeldanud meistriliiga ning esiliiga vahel. Neli tiitlit on aga ette näidata karikasarjast, viimati 2006. aastal. Ka Euroopas on esinetud suurema eduga, parimaks saavutuseks on finaali pääses UEFA karikasarjas (1988, 2007). Ehkki nende matš kodulinna suure rivaaliga on liiga enim mängitud derbi, on see ka selgelt ühepoolsem - 177-st meistriliiga kohtumisest on võidetud 34, kaotatud aga 103 korda. Klubi värvideks on sini-valge, klubi eest on enim mänginud ning rohkem väravaid löönud Raúl Tamudo (129 väravat 340st mängust). **Milline klubi?** Näete ka klubi logo, kust nimi küll eemaldet...

77. See inglise kirjandusklassik (1879-1970) avaldas 19 aasta (1905-1924) jooksul 5 romaani, kuuenda kirjutas küll juba 1913-14, kuid ilmus see postuumselt alles 1971. Pärast aktiivsest kirjutamisest loobumist oli ta menukas BBC saatejuht ja aktiivne ühiskonnategelane. Tema loomingu põhiteemaks võib pidada erinevat sotsiaalset ja rahvuslikku päritolu inimeste suutmatust teineteist mõista ja omaks võtta. Väidetavalt olla ta lausa 13 korral esitatud Nobeli kirjanduspreemiale. Tuttavate seas ta ei varjanud oma homoseksuaalsust, postuumselt ilmunud Maurice jutustabki meestevahelisest armastusest. **Kes oli see kirjanik**, kelle teoste ainetel on lavastatud ka mitmed menukad ja kõrgel hinnatud filmid: Teekond Indiasse/A Passage to India (1984, rež D. Lean), Vaatega tuba/A Room with a View (1985), Maurice (1987), Howards End (1992, kõigi rež J. Ivory). Nimetatud romaanid on ilmunud ka eesti keeles.

78. Kui tavaliselt nurisetakse, et naised ei leia meil väärilist austust ja tunnustamist, siis TÜle kui Rahvusmõtte auhinna väljaandjale seda küll ette heita ei saa – viimased kolm laureaati on olnud naised. **Kes on need väärivad daamid?** Üks on kirjanik, teine teatritegelane ja kolmas ajakirjandusloolane ja museoloog. 2 õiget – 1 punkt.

79. Kes on see pildil nähtav mitut pidi erinev ahvike? Ta on oma perekonna ainus liik, mis elutseb väljaspool Aasiat, peamiselt Põhja-Aafrika mägistes piirkondadest. Kuna väike liigi populatsioon elab ka Gibraltari kaljudel, on tegemist ka ainsa ahvilisega, kelle leviala ulaub Euroopasse. Perekonna ainus sabata liik on matriarhaalsetes gruppides elav sotsiaalne loom, kes toitub peamiselt taimsest materjalist, kuid ei ütle ära ka putukatest, väikesest selgrootutest ning ka lindudest ja munadest.

80. Üks Grammyde ajaloo vastuolulisemaid sündmuseid toimus 1989 aastal, kui esimest korda otsustati auhindu välja anda ka metalsema muusika kategoorias. Suursoosikuks oli Metallica oma albumiga "... And Justice For All", kuid kõigile ootamatult pärjati tiitliga hoopis album "Crest of a Knave". Üllatunud olid ka pigem oma pika karjääri eest tunnustatud muusikud, sest ise nad end just raskema roki alla kuuluvaks ei pidanud. Milline bänd üllatas Metallicat? Kui Metallica 1992. aastal oma musta albumi eest tunnustatud said, siis ei unustanud nad ka oma kõnes küsitavat bändi tänamast, et nad sel aastal uut albumit ei avaldanud.

Vastused:

1. Annela Laaneots (P)
2. Suriname (T)
3. Vassili Kandinsky (T)
4. Birkenstock (P)
5. Tinna Intelmann (P)
6. Paul Ehrlich (P)
7. Lehte Hainsalu (T)
8. Hank Azaria (P)
9. Meeste teivashüpe (T)
10. Võimu haaranud Tšiili sõjaväeline hunta, neljas oli Augusto Pinochet (T)
11. pimetähn (P)
12. Henry Christopher ja Hans Christian Aavik (P)
13. daltonism (T)
14. Brenda Blethyn (T)
15. Satraap (P)
16. tennis, naispaarismäng (Mirra Andrejeva ning Diana Schnaider) (P)
17. Ettelugeja (T)
18. Järuska sild, Rannapungerja jõgi (T)
19. Hollandi kuningannad Juliana (Sint Maartenil) ja Beatrix (Arubal) (T)
20. Claude Debussy (TP)
21. Ülo Kaevats (T)
22. mauser (P)
23. Donkey Kong (P)
24. Pjotr Stolõpin (T)
25. Maltipoo, malta bichoni ja puudli ristand (P)
26. de minimis (P)
27. Juhan Muks, Eduard Viiralt (T)
28. Polgar, male (T)
29. harissa (P)
30. korund (P)
31. solaniin (P)
32. Georg Büchner (T)
33. tüdruk Maiuspala karbilt (P)
34. pato (T)
35. Discord (P)
36. Yves Saint Laurent, Piet Mondriaan (T)
37. 73 (21. algarv, 37 on 12.) (P)
38. palisander (T)
39. palissaad (T)
40. Nick Drake (P)
41. Laura Kalam, Joakim Klementi (P)
42. Orion (P)
43. Lumeroos (T)
44. Kramer Krameri vastu (P)
45. Ridley (T)
46. forward (P)
47. Guadalquivir (T)
48. Tamar (Thamar, Tamara) (T)
49. Giorgione ja Tizian (T)
50. TJ Shorts (P)
51. Mikrobioloogias mikroobi- (ka raku-) kultuuride kasvatamiseks (T)
52. Pjotr Schmidt, Vennaskonna album Ltn Schmidti pojad (P)
53. sõrmlaim (T)
54. Greg LeMond (USA), Cadel Evans (AUS), Egan Bernal (COL) (P)
55. Madis Kõiv, Aivo Lõhmus (T)
56. Edgars Rinkēvičs (Läti) (T)
57. meitneerium / Lise Meitner (P)
58. kergejõustiku maailmameistrid (P)
59. Adam Cullen (P)
60. Marino Marini (T)
61. Elagabalus (T)
62. Lahemaa (747.8 km²) ja Karula (123.64 km²) (T)
63. krüsanteem (P)
64. nõõbikud (P)
65. Basillicata (T)
66. Noh-teater (P)
67. Raate tee lahing (T)
68. siisike (T)
69. Great Wall Motors (GWM) (P)
70. Juan Gris (P)

71. Nazare, Portugal (T)
72. sardana (T)
73. John Locke (P)
74. Bahia (P)
75. Teele Pärn (T)

76. RCD Espanyol (P)
77. Edward Morgan Forster (T)
78. Viivi Luik, Merle Karusoo, Krista Aru
(T)
79. magot e. berberi makaak (P)
80. Jethro Tull (P)